

Kasvupalveluallianssi maakuntien ja kuntien yhteistyömuotona

Maakunnat vastaavat vuodesta 2020 lähtien nykyisin ELY-keskusten ja TE-toimistojen tarjoamista yritys- ja työllisyyspalveluista. Näillä ja kuntien elinvoimatehtävillä on samansuuntaiset tavoitteet: lisätä alueen elinvoimaa, löytää ihmisille töitä ja yrityksille työntekijöitä sekä tukea yritysten kasvua.

Yhteistyöllä ja resursseja yhdistämällä on monella alueella mahdollisuus saada aikaa paljon enemmän kuin maakunnan ja kuntien toimiessa erikseen. Yksi tapa järjestää yhteistyö on kasvupalveluallianssin perustaminen maakunnan, kuntien sekä palveluntuottajien kesken.

Allianssin perusta on maakunnan, kuntien ja palveluntuottajien välinen yhteinen sopimus ja riskien ja hyötyjen jakaminen.

1. Allianssi on tilaajien ja tuottajien välinen yhteistyömuoto

- ✓ Allianssi on järjestäjän/järjestäjien ja ulkoisten tuottajien välinen suunnittelun, kehittämisen ja toteutuksen yhteistoimintamalli, jota käytetään laajasti vaativissa julkisissa kiinteistö- ja rakennusalan projekteissa ja palveluissa. Mallia on pilotoitu myös sosiaali- ja terveydenhuollon ja ICT-alan palveluissa.
- ✓ Hankkeen tilaajat ottavat tuottajat, suunnittelijat ja kehittäjät mahdollisimman aikaisessa vaiheessa mukaan suunnittelemaan ja kehittämään ja sen jälkeen toteuttamaan hanke. Hanke resursoidaan yhdessä ja se budjetoidaan ja laskutetaan avointen kirjojen -periaatteella jakaen sen riskit ja hyödyt eri osapuolten kesken. Yhteistyön muotoja ovat mm. toiminta yhteisissä projektitoimistoissa, hankkeen kehittäminen ja vaihtoehtoisten ratkaisujen hakeminen osapuolten kesken sekä yhteinen ja yksimielinen päätöksenteko operatiivisissa asioissa.
- ✓ Allianssimalli on syntynyt Pohjanmeren öljynporauslauttojen suuririskisissä rakennushankkeissa. Mallia käytetään nykyisin eri puolilla maailmaa erityisesti kompleksisissa rakennushankkeissa, joilla on taipumus muuttua prosessien aikana. Suomi on allianssimallin käytössä julkisissa hankkeissa maailman kärkimaita.

2. Allianssimallilla voidaan yhdistää maakunnan ja kuntien resurssit ja tavoitteet

- ✓ Malli mahdollistaa maakunnallisten yritys- työllisyyspalveluresurssien ja kuntien elinvoimapanosten tehokkaan yhteensovittamisen Allianssiin voidaan liittää mukaan myös maakuntien sote-palvelua ja kuntien hyvinvointi- ja terveystyöpalvelua.
- ✓ Suurilla kaupungeilla (mm. Helsinki, Turku, Tampere Oulu) on jo kokemusta allianssimallin käytöstä.

3. Miten allianssit edistävät markkinoiden kehittymistä?

- ✓ Allianssimalli ei suoraan vaikuta tehtävien siirtämiseen markkinoilla hoidettavaksi, mutta ei myöskään rajoita yritys- ja työllisyyspalveluiden markkinoiden syntymistä.
- ✓ Malli voi kannustaa sekä maakuntia että kuntia toteuttamaan laajoja kilpailullisen tuotannon hankkeita, joiden yhteydessä ne siirtävät omaa tuotantoaan markkinoille. Maakunnan ja kuntien resurssien yhdistäminen allianssissa voi kasvattaa kilpailullisen tuotannon volyyymia.
- ✓ Kerran allianssimallissa mukana olleet palvelutuottajat ovat yleensä olleet kiinnostuneita toteuttamaan hankkeita jatkossakin allianssilla.

4. Allianssimalli vie tilaaja-tuottajamallia uudelle tasolle

- ✓ Allianssi perustuu keskinäiseen luottamukseen ja avoimuuteen. Allianssissa mukana olevat tekevät yhteisen sopimuksen, jossa määritellään yhteistyön tavoitteet, yhteinen ansaintalogiikka sekä riskien ja hyötyjen jakaminen, niin että kaikki voittavat tai kaikki häviävät.
- ✓ Allianssille luo yhteisen kehittämisen, innovoinnin ja jatkuvan parantamisen foorumin. Allianssissa maksetaan tuloksista – ei suoritteista. Tyypillisesti suorituskyky nousee.
- ✓ Allianssisopimus ei muuta maakunnan ja kuntien lakisääteisiä veloitteita. Allianssisopimuksella ei muodostu oikeushenkilöä.

5. Allianssimallissa noudatetaan sekä hankintalain että kasvupalvelulain säädöksiä

- ✓ Maakunta voi päättää itsehallintonsa ja sopimusvapautensa nojalla allianssimallin hyödyntämisestä hankinnoissaan.
- ✓ Allianssimallissa on noudatettava voimassa olevia lakeja kuten hankintalakia ja lakia alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista. Allianssimallissa ei voida esimerkiksi sopia maakunnan järjestämistä vastuun siirtämisestä kunnille eikä julkisten hallintotehtävien antamisesta yksityisille palveluntuottajille. Allianssimallilla ei voida muuttaa kasvupalveluiden järjestämistä ja tuottamista koskevia säännöksiä (kilpailuneutraliteetti, järjestämisen ja tuottamisen eriyttäminen jne.).
- ✓ Allianssin organisoitumisesta tai yhteistyön laajuudesta ei säädetä kasvupalvelulaissa.

6. Allianssissa voi olla mukana järjestäjien omaa tuotantoa kunkin järjestäjän omalla tehtävälalla

- ✓ Kasvupalvelulaki jättää maakunnille harkinnan oman ja ulkoisen tuotannon välillä. Samoin kunnilla on oman tehtävänalansa puitteissa harkintavalta. Allianssissa voi siten olla mukana järjestäjien omaa tuotantoa kunkin järjestäjän omalla tehtävälalla.
- ✓ Palvelut ihmisille ja yrityksille voidaan tuottaa laajassa kokonaisuudessa, johon liittyy maakunnan ja/tai kunnan omaa tuotantoa sekä allianssiin kuuluvien palveluntuottajien tuotantoa tai näiden kaikkien yhdistelmiä. Kokonaisuuteen kuuluvien kuntien ja maakunnan budjetit ovat erillisiä, samoin järjestäjien ja tuottajien roolit ovat erilliset. Asiakkaalle palvelukokemus on yhtenäinen.

7. Allianssimalli ei edellytä alueen kaikkien kuntien mukaan tuleamista

- ✓ Allianssin muodostaminen ei edellytä kaikkien kuntien osallistumista. Kuntien ja maakuntien yhteistyöstä ei säädetä tarkemmin, joten maakunta voi aina perustaa allianssin siihen halukkaiden kuntien kanssa. Maakunta voi myös tehdä useamman allianssisopimuksen.
- ✓ Kunnat voivat sopia keskenään yhteistoiminnasta kuntalain 8 luvun mukaisesti. Kuntalain 51 § yhteisestä toimielimestä: *"Kunta voi hoitaa tehtävää yhden tai useamman kunnan puolesta siten, että kunnilla on yhteinen toimielin, joka vastaa tehtävän hoitamisesta. Tehtävää hoitavaa kuntaa kutsutaan vastuukunnaksi."*

8. Allianssimallissa on useita vaiheita

- ✓ Ensimmäinen vaihe on tilaajan tai tilaajien yhteinen strategiavaihe. Päätetään siitä, onko tämä meille sopiva malli, lähdetäänkö tähän ja miten se hankitaan?
- ✓ Toinen vaihe on allianssin muodostaminen ts. sen palvelun tuottajien valinta. Palveluntuottajan hankkimiseksi käytetään neuvottelumenettelyä. Järjestäjät voivat sopia yhteisenä hankintayksikkönä toimimisesta tai valtuuttavat jonkun järjestäjän toimimaan hankintayksikkönä muiden puolesta.
- ✓ Hankintapäätöksen jälkeen allianssi vaiheistetaan projektin elinkaaren mukaisesti jakamalla se kehitys- ja toteutusvaiheisiin. Osapuolilla on kehitysvaiheen päätyttyä exit-oikeus ja sen tilaajilla koko sopimuskauden ajan, jos näyttää siltä, että allianssi ei toimi.